

Bevarandeplan för Natura 2000-området
SE0240069 Sköllersta prästäng

Länstyrelsen
Örebro län

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU som skapades för att hejda utrotning av vilda djur och växter och att bevara deras livsmiljöer. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom nätverket av Natura 2000-områden säkerställs livsmiljöer och arter inför framtiden. Varje land är skyldigt att bevara utpekade naturtyper och arter i landets Natura 2000-områden. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. I Örebro län finns 28 av dessa naturtyper. Taiga, slätterängar i låglandet och högmossor är några exempel på utpekade naturtyper i vårt län. I länet ingår 43 arter i fågeldirektivet och 25 arter ingår i habitatdirektivet. Exempel på arter som ingår i fågeldirektivet är havsörn, trana och tjäder och exempel på arter i habitatdirektivet är läderbagge, större vattensalamander, asknätfjäril och guckusko.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska det finnas en bevarandeplan (eller skötselplan) med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Även hot mot Natura 2000-området och behov av bevarandeåtgärder, t.ex. skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska tydliggöra inriktningen på förvaltningen av området och ligga till grund för tillståndsprövningar enligt miljöbalken. Bevarandeplanen fastställs av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar ändras; den är ett så kallat "levande dokument".

Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t.ex. beslut om bildande av naturreservat.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen.

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0240069 Sköllersta prästäng

Kommun: Hallsberg

Områdets totala areal: 20,5 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-01-31

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-03-20

Markägarförhållanden: Privat

Regeringsbeslut, historik: SPA: Nej, pSCI: 1998-01-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet:

9020 - Nordlig ädellövskog

9070 - Trädklädd betesmark

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden

Naturvärdet i området är i huvudsak knutet till gamla och grova ekar och den kryptogamflora och insektsfauna som finns på dem.

Motivering

Trädklädda betesmarker med grova solbelysta lövträd är särskilt värdefulla eftersom sådana träd är viktiga livsmiljöer för många organismer. Antalet rödlistade arter som är knutna till naturtypen är högt. Finns det gott om död ved kan även ett stort antal rödlistade arter knutna till sådana substrat, finnas i naturtypen.

Prioriterade åtgärder

Fortsatt bete och röjningar vid behov i ekhagen medan övriga delar i huvudsak ska lämnas för fri utveckling.

Beskrivning av området

Sköllersta prästäng har som namnet anger brukats som äng. På häradskartan från 1800-talet är området markerat som löväng, d.v.s. ängsmark med ett glest träd- och buskskikt. Ängsbruket upphörde antagligen redan i slutet av 1800-talet och ersattes av bete. Även beteshävden upphörde under 1900-talet och området växte igen. I samband med reservatsbildningen återupptogs betet i den södra delen, som sedan dess har gallrats och röjts i flera omgångar. Den norra delen har inte hävdats på mycket länge och utgörs idag av lövskog.

Marken är frisk till fuktig och något kuperad med svagt markerade ost-västliga moränryggar. Ett par mindre alkärr förekommer. Trädskiktet i betesmarken domineras av ek med inslag av björk, klibbal, rönn, oxel, lönn, sälg och hägg. Buskskikt saknas i stort sett i betesmarken. Enstaka buskar av en, hassel, hagtorn, rosarter och krusbär förekommer. Eftersom betesmarken varit igenväxt en relativt lång period är florans av typiska ängs- och betesmarksväxter i fältskiktet artfattig.

I lövskogen är inte ek lika dominant i trädskiktet. Asp, sälg och al är också vanliga. I buskskiktet finns hassel, brakved, hägg och rönn. Vegetationen i de norra delarna är mer blandskogsartad med harsyra, ekorrbar, stenbär och brakved. Centralt i området finns ett alkärr. I östra delen har lagts upp rikligt med sten från angränsande åkrar. Naturvärdet i området är i huvudsak knutet till gamla och grova ekar. I betesmarken fanns år 2004 ca 40 ekar med en diameter större än en meter och nästan lika många med en diameter som är knappt en meter. I betesmarken fanns samma år ca 80 hålträd, flera av dessa med bohål av hackspettar. Ekticka, svavelticka och flera andra vedsvampar var vanliga.

Vad kan påverka negativt

Markexploatering och annan förändring av markanvändning i objektet eller ingränsande områden, exempelvis skogsplantering, dikning och täktverksamhet.

Bevarandeåtgärder

Gällande regelverk

- Det krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).
- Hela Natura 2000-området är skyddat som naturreservat enligt 7 kap Miljöbalken.
- Betesmarken i Natura 2000-området omfattas av landsbygdsprogrammets miljöersättning för betesmarker och slåtterängar och är kvalificerad för miljöersättning med särskild skötsel.

Övriga skötselåtgärder - 9070 Trädklädda betesmarker

- Hävd i form av bete, gärna sambete av får och nöt.
- Tillsyn och vid behov busk- och slyröjning runt ekarna.
- Se till att efterlevare till de äldre ekarna kommer upp i närheten av Natura 2000-området.

Övriga skötselåtgärder - 9020 Ädellvöskog

- Avverkning av gran. Inträngande gran ska tas bort.
- Vid behov är det lämpligt med borthuggning eller ringbarkning av inväxande vegetation kring de gamla och grova träden, framför allt kring ek och lind.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet

9020 - Nordlig ädellövskog

Areal: 7,2 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen är en övergångsform från boreala till nemorala skogstyper och förekommer på mark som är torr-fuktig och relativt näringsrik. Trädskiktets krontäckningsgrad är normalt 50-100%, och ädellövträd utgör normalt minst 50% av grund-ytan, men lövdominerad naturskog med ned till 30% ädellöv kan föras till naturtypen. Viktiga komponenter i trädskiktet är ek, alm, ask, lind och lönn.

Kvalitetskriterier: Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog med avseende på egenskaper och strukturer. Den kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd, död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Skogens hydrologi får inte vara under stark generell påverkan från markavvattning. Naturtypen har en lång kontinuitet som lövträdbärande mark. Betes- eller slåtterbruk har vanligtvis förekommit men områdena är nu igenvuxna. Delar av naturtypen kan på grund av terrängförhållanden, endast varit marginellt påverkade av bete under lång tid. Naturtypen är mycket artrik och rödlistade arter av epifytiska kryptogamer, vedlevande insekter, samt marklevande flora och fauna förekommer. Artsammansättningen varierar med skogens slutenhet.

I lövskogen i Sköllersta prästäng är inte ek lika dominant i trädskiktet som i betesmarken. Asp, sälg och al är också vanliga. I buskskiktet finns hassel, brakved, hägg och rönn. Vegetationen i de norra delarna är mer blandskogsartad med harsyra, ekorrbär, stenbär och brakved. Centralt i området finns ett alkärr. Området har en rik svampflora. Ett flertal för naturtypen karaktäristiska och typiska arter är funna i området såsom hasselticka, platticka, svavelticka, rynkhätta, ekticka och svavelmusseron.

Bevarandemål

Arealen av (9020) ska vara minst 7,2 hektar. Småskaliga naturliga processer, t. ex. trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning ska påverka dynamik och struktur. Skogen ska bestå av olika trädarter till följd av naturlig störningsdynamik och succession. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare till ädellövträden. Det ska finnas ett buskskikt med olika växtarter såsom hassel, rönn och hägg. Följande strukturer/substrat ska finnas: död ved i olika former inklusive levande träd med döda träddeklar och träd med hackspettsbohål. Gran och sly/ungräd ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. De för naturtypen typiska arterna hasselticka, svavelticka och ekticka ska finnas i området.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är gynnsamt. Svampfloran är rik med flera för naturtypen typiska svamparter, vilket tyder på bra förutsättningarna åtminstone för vedlevande svampar i området.

9070 - Trädklädd betesmark

Areal: 13,35 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen förekommer på fastmark och är torr-blöt och näringsfattig-näringsrik. Träd- och buskskiktets krontäckningsgrad är 30-100% och utgörs av inhemska trädslag. Naturtypen inkluderar betade trädklädda hagmarker och betad skog. Naturtypen ska ha en lång hävdkontinuitet så väl som trädkontinuitet och inslag av gamla träd ska finnas. Bete förekommer normalt i naturtypen. Området ska hysa en från naturvårdssynpunkt värdefull artstock knuten till betespåverkan i fältskiktet och/eller till solbelysta hagmarksträd.

I Sköllersta prästäng domineras trädskiktet i betesmarken av ek med inslag av björk, klibbal, rönn, oxel, lönn, sälj och hägg. Buskskikt saknas i stort sett i betesmarken med undantag av enstaka buskar av en, hassel, hagtorn, rosarter och krusbär. Eftersom betesmarken varit igenväxt en relativt lång period är florans av typiska ängs- och betesmarksväxter i fältskiktet artfattig. Det finns äldre fynd av t.ex. månårsbräken och på sikt kan flera typiska arter återetablera sig i betesmarken.

I betesmarken fanns år 2004 ca 40 ekar med en diameter större än en meter och nästan lika många med en diameter som är knappt en meter. I betesmarken fanns samma år ca 80 hålträd, flera av dessa med bohål av hackspettar. Flera svamparter knutna till ek finns i betesmarken, bl.a. svavelticka och de rödlistade arterna ekticka och korallticka..

Bevarandemål

Arealen av trädklädd betesmark (9070) ska vara minst 13,35 hektar. Regelbundet bete ska påverka området. Naturtypen ska innehålla en för naturtypen naturlig artsammansättning. Skogs- och trädkontinuitet med inslag av gamla träd och träd- och busk-föryngring. Kontinuerlig luckighet och gläntor för större ljusinsläpp, både till fältskiktet och till trädstammar och död ved förekommer. De för naturtypen typiska arterna gökärt och liten blåklocka ska finnas i området.

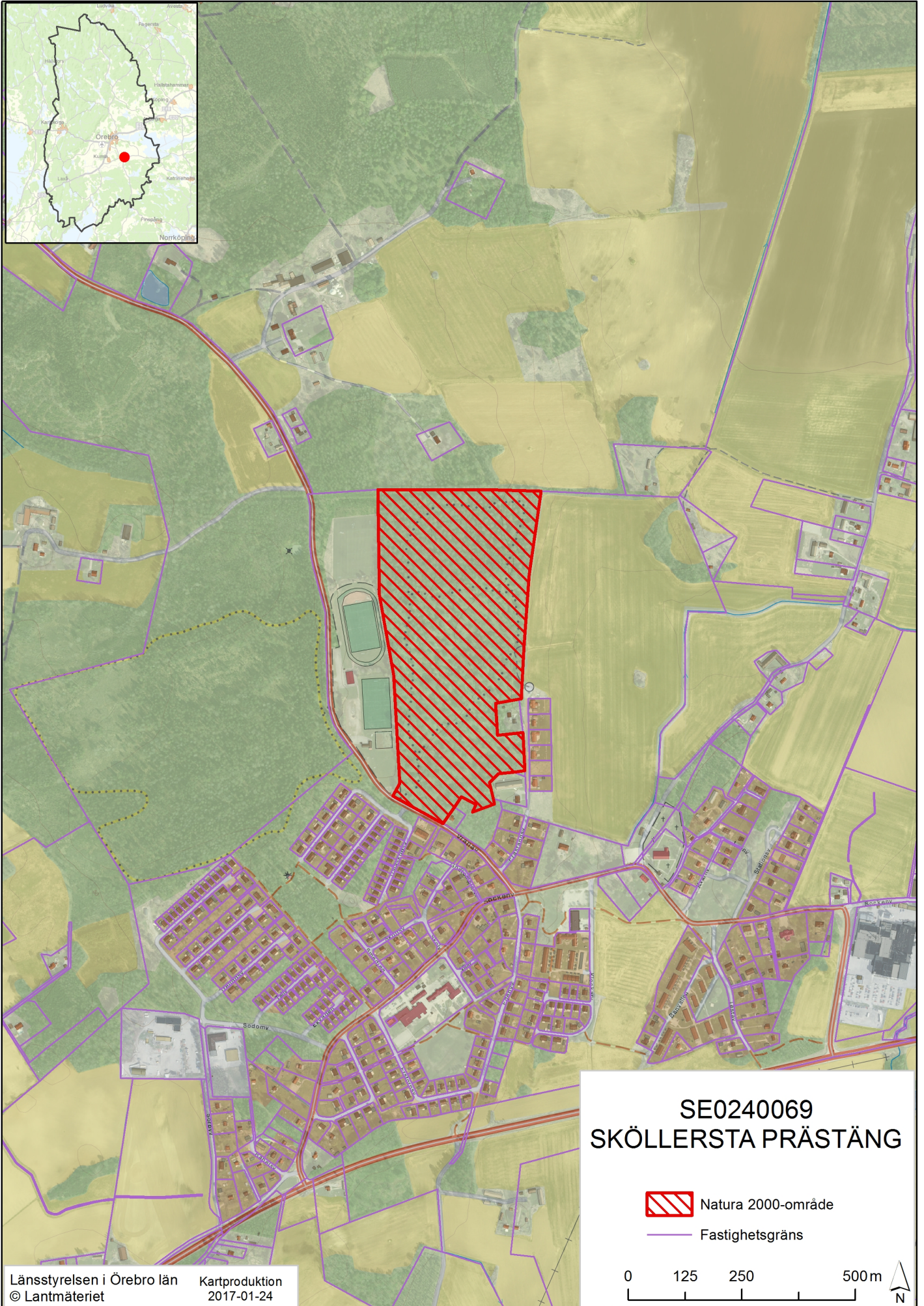
Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är gynnsamt. Ett stort antal grova och ihåliga ekar och andra träd finns i området vilket ger goda förutsättningar för arter knutna till ek. På lång sikt finns dock en risk att arterna försvinner om inte efterträdare till dagens ekar säkras.

Dokumentation

- Artportalen, ArtDatabanken SLU (www.artportalen.se)
- Jordbruksverket (2002-2004). Inventering av värdefulla ängs- och betesmarker. Jordbruksverkets databas TUVA och GiS-skikt.
- Länsstyrelsen i Örebro län (1984). Naturvårdsöversikt Örebro län, område T 93 Hallsberg. Publ. nr 1984:5.
- Länsstyrelsen i Örebro län (1995). Inventering av ängs- och hagmarker i Örebro län, södra delen, objekt 61:81. Publ. nr 1995:14.
- Länsstyrelsen i Örebro län (2000). Åtgärdsplan enligt miljö- och landskapsbyggsprogrammets miljöersättning för betesmarker. Gäller 2001-2006. T 722.
- Länsstyrelsen i Örebro län (2005). Basinventering av Natura 2000-områden i T-län 2004-05, objekt SE0240053. Opublicerat.
- Länsstyrelsen i Örebro län (2005). Uppföljning av Natura 2000-områden i T-län 2014, objekt SE0240053. Opublicerat.

Översiktskarta

SE0240069
SKÖLLERSTA PRÄSTÄNG

 Natura 2000-område
 Fastighetsgräns

Natura 2000-området Sköllersta prästäng
(SE0240069)

Teckenförklaring

 Naturtyper

Natura-naturtyper (yta totalt, ha)

9020 Boreonemoral ädellövskog (7,20)

9070 Trädklädd betesmark (13,35)

Övriga eller obestämda naturtyper samt annan mark (yta totalt, ha)

-

0 25 50 100 m
|-----|-----|-----|-----|

Länsstyrelsen Örebro län
©Lantmäteriet

Länsstyrelsen
Örebro län

Länsstyrelsen i Örebro län
Stortorget 22, 701 86 Örebro
010-224 80 00
orebro@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/orebro